

تحلیل محیطی ورزش همگانی ایران

عباس شعبانی^۱؛ مرتضی رضایی صوفی^۲

(تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۰۶/۱۴ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۰۸/۲۸)

چکیده

هدف از این پژوهش تحلیل محیطی ورزش همگانی ایران بود. روش تحقیق این پژوهش از نوع توصیفی تحلیلی می‌باشد که از نظر هدف کاربردی می‌باشد. روش جمع‌آوری داده‌ها شامل مطالعات کتابخانه‌ای، روش دلفی و در نهایت پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. برای تعیین روایی پرسشنامه با اساتید و متخصصین مشورت و بعد از اعمال کلیه پیشنهادات اصلاحی، تغییرات ضروری صورت پذیرفت. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ $0/88$ به دست آمد جامعه آماری این پژوهش شامل مدیران ستادی و عملیاتی وزارت ورزش و جوانان، روسای فدراسیون‌ها، اعضای هیئت علمی متخصص تربیت بدنی و مطلع از موضوع تحقیق تشکیل می‌دادند در این پژوهش نمونه تحقیق برابر جامعه تحقیق و به صورت تمام شمار تعیین گردید. که از ۳۰۲ پرسشنامه ارسالی برای اعضای جامعه تحقیق ۲۳۸ پرسشنامه (۷۹ درصد) واصل گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های کلموگروف اسمیرنوف، مقایسه میانگین یک جامعه (t تک نمونه)، تجزیه و تحلیل واریانس و فریدمن استفاده گردید. در نهایت نتایج نشان داد ورزش همگانی کشور در موقعیت راهبرد رقابتی (ST) قرار دارد و مهم‌ترین نقطه قوت ورزش همگانی کشور وجود فدراسیون ورزش همگانی و مهم‌ترین نقطه ضعف در این بخش عدم بهره‌گیری از نیروهای متخصص و کارشناس می‌باشد. از بااهمیت‌ترین فرصت‌های ورزش همگانی کشور تأکید پزشکان بر نقش ورزش در سلامتی جامعه و از مهم‌ترین تهدیدهای ورزش همگانی کشور تغییر روش زندگی مردم (سبک غیرفعال) می‌باشد.

واژگان کلیدی: تحلیل محیطی، تربیت بدنی، عوامل بیرونی، عوامل درونی، ورزش همگانی

مقدمه

امروزه ورزش در سراسر جهان جزئی جدانشدنی از فرهنگ، آموزش و علم است. پدیده تربیت بدنی و ورزش به عنوان یک واقعیت اجتماعی در ساختار مختلف جوامع بشری وجود و حیات داشته و با شتاب هر چه بیشتر، در حال رشد، توسعه و تکامل می باشد این مهم به دلیل پذیرش و اعتقاد افکار عمومی به نقش تربیت بدنی و ورزش و شناخت خوب اکثریت افراد جوامع از میزان کارایی و تأثیرات مثبت آن بر تأمین سلامتی، تقویت بنیه جسمانی، پرورش ابعاد روحی-روانی-اجتماعی و غنی سازی بخشی از اوقات فراغت به عنوان بعد همگانی و کسب افتخارات آن می باشد. در دنیای کنونی که با سرعت سرسام آوری در حال تغییر است دیگر نمی توان از تصمیم گیری های یک باره و مبتنی بر قضاوت های شهودی و تجربی استفاده کرد (غفرانی، ۱۳۸۵، ۳۵). با ماشینی شدن و بی تحرکی زندگی جوامع، ورزش همگانی یکی از شیوه هایی است که افراد می توانند با استفاده از آن بر فشارهای جسمی، روانی و اجتماعی فائق آیند (کولینز، ۲۰۰۲، ۲۶). ورزش های تفریحی که مترادف ورزش همگانی است، پرداختن به مجموعه ای از فعالیت های ورزشی ساده، کم هزینه، غیررسمی، فرحبخش و بانشاط است که امکان شرکت در آن ها برای همه افراد وجود داشته باشد. ورزش همگانی در بین کشورها از سال ۱۹۰۰ میلادی تاکنون بانگیزه های متفاوتی از جمله تأمین سلامت جسمی و روانی، غنی سازی اوقات فراغت، گسترش روابط اجتماعی، دور شدن از زندگی ماشینی، بازگشت به طبیعت، افزایش کارایی، زمینه سازی برای رشد ورزش قهرمانی و توصیه پزشکان مورد توجه قرار گرفته است (قره، ۱۳۸۳، ۲۵). گرچه ورزش های تفریحی و برنامه های اوقات فراغت به صورت سراسری در جوامع صورت می پذیرد ولی به اندازه دیگر ابعاد سطوح مدل مدیریتی به آن توجه نمی شود. علاقه به ورزش های تفریحی همگانی و به دلیل آنکه به صورت ذاتی در افراد وجود داشته، به صورت قابل ملاحظه مورد توجه داوطلبان ورزشی قرار گرفته است. در منابع مختلف برای

توسعه ورزش هرمی در نظر گرفته شده است که در آن ورزش همگانی در پایه آن و ورزش قهرمانی در رأس آن قرار دارد. استرادیو و شیپوری (۲۰۰۹) توسعه ورزش همگانی زمینه را برای رشد ورزش قهرمانی فراهم می کند و لازم است ورزش همگانی پیش از ورزش قهرمانی توسعه یابد. ورزش همگانی و قهرمانی باهم درآمیخته اند این پژوهشگران، توسعه ورزش قهرمانی را در گرو توسعه ورزش همگانی می دانند اما عکس آن را صادق نمی دانند (سوتیرادو^۲ و همکاران، ۲۰۰۹، ۱۶). مول و همکاران^۳ (۲۰۰۵) لینا^۴ و همکاران (۲۰۱۲) عنوان نموده اند خدمات برابر ورزش همگانی، یک اصطلاح عمومی از همه انواع فعالیت های بدنی و خدماتی است که رضایت عمومی افراد را برای اجرای ورزش های همگانی ایجاد می نماید و نیازهای مردم را در همه جنبه ها رعایت و مبنای آن مردم محور بوده که برای هر فرد این خدمات به صورت برابر قابل دسترس بوده و همه شهروندان از فرصت های خدمات برابر ورزش همگانی برخوردارند و در آن سهم می باشند در این سرویس دولت با منابع مالی خود افراد را در این زمینه حمایت می کند (لینا، ۲۰۱۲، ۱۳). کونگ و تایلر^۵ (۲۰۱۴) در ارتباط با ورزش همگانی گروه های خاص به این نتیجه رسیدند که مشارکت معلولان در ورزش سهم اندکی از مشارکت در ورزش همگانی کشور انگلستان را در مراکز ورزشی آن ها دارد اما آن ها اهمیت زیادی برای جامعه داشته و بیشتر و بهتر در دستور کار دولت می باشند، همچنین یافته ها نشان داد معلولان نسبت به افراد سالم علاقه بیشتری برای شرکت در فعالیت های ورزشی با حضور مربی دارند (کونگ و تایلر، ۲۰۱۴، ۱۳). نتایج پژوهش مهدی زاده و اندام (۱۳۹۳) تحت عنوان راهکارهای توسعه ورزش همگانی در دانشگاه های ایران نشان داد عامل های عدم حمایت اجتماعی و سازمانی و مدیریتی بیشترین تأثیر را در تبیین موانع مشارکت ورزشی داشته اند (مهدی زاده و اندام، ۱۳۹۳). سمیع نیا و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با

2. Sotiriadou

3. Mull et al

4. Lina et al

5. Kung & Taylor

1. Collins

شد. در دور آخر بحث (سوم)، مواردی را که متخصصان روی آن‌ها اتفاق نظر داشتند به‌عنوان مبنای کار قرار گرفت و پرسشنامه نهایی تدوین شد. نظر تعداد راندها، روش دلفی کلاسیک دربرگیرنده چهار راند بوده که محققین معمولاً برای دستیابی به اهداف تحقیق خود، آن را به دو تا سه راند به جهت جلوگیری از اشتباهات ناشی از خستگی کوتاه می‌نمایند (خزایی و همکاران، ۱۳۸۴). برای تعیین روایی پرسشنامه با اساتید و متخصصین مشورت و بعد از اعمال کلیه پیشنهادهای اصلاحی و تغییرات ضروری جهت مطابقت با شرایط و ویژگی جامعه آماری مورد تحقیق، مورد استفاده قرار گرفت. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از بخش کوچکی از جامعه آماری استفاده و از طریق آلفای کرونباخ در سطح ۰/۰۵ پایایی پرسشنامه ورزش همگانی ۰/۸۶ به دست آمد که این ضرایب به‌دست آمده از پرسشنامه، نشان‌دهنده پایایی بالای ابزار پژوهش (پرسشنامه) می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش، شامل مدیران ستادی و عملیاتی وزارت ورزش و جوانان، روسای فدراسیون‌ها، کارشناسان فدراسیون ورزش همگانی و اعضای هیئت علمی متخصص تربیت بدنی و مطلع از موضوع تحقیق تشکیل می‌دادند در این پژوهش به علت اینکه تعداد افراد جامعه با توجه به توصیفی بودن پژوهش محدود می‌باشند، نمونه تحقیق برابر جامعه تحقیق و به‌صورت تمام شمار تعیین گردید که در مجموع ۳۰۲ نفر به‌عنوان نمونه تحقیق مورد بررسی قرار گرفتند. که از ۳۰۲ پرسشنامه ارسالی برای اعضای جامعه تحقیق ۲۳۸ پرسشنامه (۷۹ درصد) واصل گردید. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها شامل آمار توصیفی و آزمون‌های استنباطی مانند آزمون کلموگروف اسمیرنف، مقایسه میانگین یک جامعه (t تک نمونه) و تجزیه و تحلیل واریانس فریدمن می‌باشد.

یافته‌های تحقیق

آزمون کلموگروف اسمیرنف بر روی سؤالات پژوهش اجرا گردید و نتایج طبیعی بودن سؤالات را نشان می‌داد همچنین تمامی سؤالات و موارد تعیین شده به‌وسیله روش دلفی در ارتباط با ورزش همگانی کشور به‌وسیله آزمون t

عنوان آسیب‌شناسی راهبردی ورزش همگانی در ایران و ارائه راهکارهای توسعه بر اساس مدل 'swot' نشان داد ورزش همگانی از لحاظ عوامل درونی در ناحیه‌ی قوت‌ها و از لحاظ عوامل بیرونی سازمان در ناحیه‌ی فرصت‌ها قرار دارد. برای توسعه ورزش همگانی استراتژی تهاجمی توصیه شده است (سمیع نیا و همکاران، ۱۳۹۲).

با توجه به اهمیت و نقش ورزش همگانی بر سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی برای افراد تحقیق حاضر در تلاش است با بهره‌گیری از شیوه‌های علمی به تحلیل محیطی ورزش همگانی در کشور پردازد و امید آن می‌رود که نتایج حاصل از آن بتواند مورد استفاده قرار گرفته و به کارایی و اثربخشی بیشتر و ارتقای جایگاه ورزش همگانی و تفریحی کشور بیانجامد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی- تحلیلی و از نظر هدف کاربردی می‌باشد. این نوع مطالعات از نوع تحلیل محیطی (از زیرشاخه‌های مطالعات استراتژیک) می‌باشد که در آن به تحلیل محیط درونی و بیرونی شامل شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای ورزش همگانی می‌پردازد. روش جمع‌آوری داده‌ها شامل مطالعات کتابخانه‌ای، روش دلفی و در نهایت پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. بدین ترتیب ابتدا به روش کتابخانه‌ای اطلاعات در این حوزه‌ها گردآوری شد سپس از روش دلفی در جهت به وجود آوردن اجماع و جمع‌آوری گروهی اطلاعات از آن جهت که قطعیت کامل بر روی اطلاعات وجود نداشت، استفاده گردید. بدین منظور برای شروع فرایند از ۱۰ تن از اساتید مدیریت ورزش نظرخواهی گردید (از طریق پست الکترونیک). در این روش ابتدا با نظرسنجی از تک‌تک متخصصان نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدیدهای ورزش‌های همگانی کشور را که به‌وسیله مطالعات کتابخانه‌ای تدوین شده بودند مشخص گردید. در دور بعدی (دوم) موارد انتخابی توسط این متخصصان به بحث گذاشته شد و مواردی از آن توسط سایر متخصصان تثبیت و تعدیل

تک نمونه با (سطح متوسط ۳) و در سطح ۰/۰۵ آزمون شد
و با معناداری آن‌ها موارد قوت، ضعف، فرصت و تهدید

جدول ۱. نتایج آزمون رتبه‌ای فریدمن در تحلیل SWOT ورزش همگانی کشور

ساختار ورزش	تحلیل SWOT	میانگین	میانگین رتبه‌ها	توزیع خی دو	سطح معنی داری
ورزش همگانی	نقاط قوت	۳/۹۶۹	۲/۷۹	۱۸/۰۸۲	۰/۰۰۱
	نقاط ضعف	۳/۹۶۷	۲/۶۲		
	فرصت‌ها	۳/۷۴	۲/۰۳		
	تهدیدها	۳/۹۴	۲/۵۶		

مشاهده می‌شود که تهدیدات ورزش همگانی کشور دارای رتبه و میانگین بالاتری نسبت فرصت‌های ورزش همگانی کشور می‌باشند. در نتیجه این استراتژی‌ها، بر اساس تجزیه و تحلیل مدل SWOT، در موقعیت استراتژی ST، قرار می‌گیرند (شکل ۱).

همان‌طور که در جدول ۱، ملاحظه می‌گردد با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰/۰۰۱) در آزمون فریدمن رتبه‌های یکسانی ندارند. در این آزمون مشخص شد در عوامل درونی رتبه مربوط به نقاط قوت بالاتر از نقاط ضعف ورزش همگانی کشور می‌باشد. همچنین در عوامل بیرونی

شکل ۱. موقعیت راهبردی (عوامل داخلی و خارجی) ورزش همگانی کشور

در شکل ۱، که بر اساس مدل خط‌مشی هاروارد می‌باشد ورزش همگانی را در موقعیت ST نشان می‌دهد که در وضعیت استراتژی رقابتی قرار گرفته است.

جدول ۲. معنی داری آزمون فریدمن در عوامل درونی و بیرونی ورزش همگانی

شاخص‌های آماری	مقادیر محاسبه شده
مقدار خی دو	۲۴۷/۰۳۲
درجه آزادی	۳۹
سطح معنی داری	۰/۰۰۱

عوامل درونی و بیرونی ورزش همگانی کشور، به وسیله
 آزمون فریدمن آزمون شد که با توجه به معنادار بودن
 آزمون نشانگر آن بود که این عوامل متفاوت از هم
 می‌باشند؛ که با توجه به اولویت و اهمیت در جداول شماره
 ۳ و ۴ مشخص گردیده است.

جدول ۳. عوامل درونی ورزش همگانی کشور به ترتیب اهمیت و اولویت

عوامل درونی	کد	نقاط قوت و ضعف ورزش همگانی کشور	میانگین رتبه‌ها (وزن دهی)
قوت‌ها	S1	وجود فدراسیون ورزش همگانی	۲۴/۰۲
	S2	وجود پایگاه‌های ورزش صبحگاهی در فضاهای سبز و اماکن ورزشی	۲۳/۴۷
	S3	اختصاص ورزش صبحگاهی به عنوان یکی از برنامه‌های رادیو و تلویزیون	۲۲/۸۴
	S4	وجود برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی برای آموزش و ترویج ورزش همگانی	۲۲/۲۴
	S5	برگزاری برخی مسابقات همگانی به مناسبات مختلف	۲۱/۰۷
	S6	گسترش روزافزون هیئت‌های ورزش در سطح کشور	۱۷/۱۰
ضعف‌ها	W1	عدم بهره‌گیری از نیروهای متخصص و کارشناس در زمینه ورزش همگانی	۲۵/۸۸
	W2	کمبود بودجه ورزش همگانی	۲۴/۲۰
	W3	بی‌توجهی به ورزش همگانی زنان	۲۳/۵۴
	W4	بی‌توجهی به ورزش همگانی طبقات کم‌درآمد	۲۲/۹۹
	W5	فقدان برنامه مدون و مشخص در خصوص ورزش همگانی	۲۲/۶۴
	W6	عدم توجه به ورزش و فعالیت‌های بدنی در مدارس و دانشگاه‌ها	۲۲/۰۸
	W7	فقدان برنامه‌های مدون برای تشویق و ترغیب مردم به ورزش همگانی	۲۱/۴۶
	W8	نداشتن ارتباط مؤثر با مراکز ورزش همگانی دنیا	۱۹/۸۲
	W9	عدم تبلیغات مؤثر در رسانه‌ها برای ورزش همگانی	۱۹/۱۹
	W10	فقدان مدیریت واحد و سیاست یکسان در زمینه ورزش همگانی	۱۹/۱۱
	W11	استفاده ناکارآمد از تجهیزات و امکانات و اماکن موجود	۱۹/۰۴
	W12	عدم بهره‌گیری از فناوری روزآمد برای آموزش مربوط به ورزش همگانی	۱۸/۸۰
	W13	نبود اتفاق نظر در مورد تعاریف ورزش همگانی در بین برنامه ریزان کشور	۱۸/۳۵
	W14	عدم تحقیق و پژوهش حیطه‌های مختلف ورزش همگانی	۱۵/۶۹

جدول ۳، نشان می‌دهد وجود فدراسیون ورزش همگانی، وجود پایگاه‌های ورزش صبحگاهی و اختصاص ورزش صبحگاهی به‌عنوان یکی از برنامه‌های رادیو و تلویزیون از با اولویت‌ترین نقاط قوت ورزش همگانی و عدم بهره‌گیری از نیروهای متخصص و کارشناس، کمبود بودجه ورزش همگانی، بی‌توجهی به ورزش همگانی زنان و طبقات کم‌درآمد و فقدان برنامه مدون برای توسعه ورزش همگانی از مهم‌ترین ضعف‌ها به ترتیب اولویت در این حوزه می‌باشد.

جدول ۴. عوامل بیرونی ورزش همگانی کشور به ترتیب اهمیت و اولویت

عوامل بیرونی	کد	فرصت‌ها و تهدیدهای ورزش همگانی کشور	میانگین رتبه‌ها (وزن دهی)
	01	تأکید پزشکان بر نقش ورزش در سلامتی جامعه	۲۳/۴۵
	02	کم‌هزینه بودن ورزش همگانی در مقایسه با سایر ورزش‌ها	۲۲/۲۳
	03	وجود فضاهای طبیعی مناسب در کشور	۲۱/۶۷
	04	افزایش شمار دانش‌آموختگان رشته تربیت‌بدنی در کشور	۲۱/۶۳
فرصت	05	زیاد بودن مرگ‌ومیر زودرس بر اثر عدم ورزش همگانی	۱۹/۵۹
ها	06	هزینه فزاینده درمان بر اثر عدم مشارکت ورزش همگانی	۱۹/۲۵
	07	وجود رسانه‌های بین‌المللی و اینترنت برای اطلاع‌رسانی	۱۶/۴۳
	08	تأکید تعالیم دینی بر ورزش	۱۵/۸۶
	09	اتلاف اوقات فراغت بر اثر عدم ورزش همگانی	۱۵/۴۵
	01	تأکید مسئولین عالی کشور و مراجع مذهبی بر توسعه ورزش همگانی	۱۴/۵۸
	0	همگانی	
	T1	تغییر روش زندگی مردم (رواج زندگی غیرفعال، تفریح غیرفعال)	۲۴/۶۹
	T2	مشکلات اقتصادی جامعه	۲۴/۵۷
	T3	کاهش ساعات اوقات فراغت به دلیل مشکلات معیشتی	۲۲/۹۷
	T4	پایین بودن آگاهی جامعه نسبت به فواید فعالیت‌های بدنی و زیان‌های کم‌تحرکی	۲۰/۹۷
تهدید			
ها	T5	افزایش شهرنشینی و کاهش سرانه فضای ورزشی در دسترس شهرها	۲۰/۷۴
	T6	افزایش نرخ اعتیاد	۲۰/۶۸
	T7	عدم امکان حضور بخش عمده‌ای از بانوان در ورزش همگانی	۲۰/۴۹
	T8	افزایش نرخ بیکاری	۱۹/۸۹
	T9	سهم کم رسانه‌ها در ورزش همگانی	۱۷/۶۸
	T0	نفوذ فرهنگ جوان‌پسند غربی	۱۳/۳۸

با نقش و اهمیت وجود سازمان‌ها و فدراسیون‌های ورزشی در موفقیت یک بخش از ورزش، کایرک^۳ (۲۰۰۴) عنوان نموده تشکیلات ورزشی هر کشور باید منسجم و مشخص باشد و فعالیت‌ها و اهدافی را که در حال انجام و پیگیری هستند باید از استحکام و دلیل منطقی برخوردار باشند (کایرک، ۲۰۰۴، ۱۸۵). از دیگر نقاط قوت ورزش همگانی کشور می‌توان به وجود پایگاه‌های ورزش صبحگاهی، اختصاص ورزش صبحگاهی به عنوان یکی از برنامه‌های رادیو و تلویزیون و تأثیر رسانه‌ها بر ترویج ورزش همگانی اشاره کرد که با نتایج تحقیقات شعبانی (۱۳۹۰)، واحد (۱۳۸۸) و غفرانی (۱۳۸۷) که آن‌ها نیز در جامعه‌های آماری متفاوت خود، برنامه‌های صبحگاهی و رسانه‌ها را از عوامل تأثیرگذار بر ورزش همگانی می‌دانسته‌اند، همخوانی دارد (۱۷، ۱۰۸). نتایج تحقیق ابویوه^۴ (۲۰۱۳) که با مرور تحقیقات انجام شده تا سال ۲۰۱۲ در زمینه تأثیر کمپین‌های رسانه‌ای در بهبود فعالیت بدنی در بزرگسالان انجام گرفت نشان داد که رسانه‌های جمعی اثر روشنی بر ترویج پیاده روی که از زیر شاخه‌های ورزش همگانی می‌باشد داشته‌اند (ابویوه، ۲۰۱۳، ۱۸). مهدویان مشهدی (۱۳۸۷) در تحقیقی اظهار داشت که رسانه‌های گروهی نقش زیادی در فعالتر کردن ورزش همگانی، تربیتی، قهرمانی و حرفه‌ای ورزش بانوان دارند (مهدویان مشهدی، ۱۳۸۷، ۲۴) و از طرفی صاحب‌نظران حوزه‌ی ورزش و رسانه اظهار داشتند که با وجود تأثیر رسانه‌های ورزشی بر توسعه ورزش همگانی، رسانه‌های ورزشی توجه مناسب و مطلوبی به این مسئله نداشته‌اند و در برنامه‌ریزی خود زمان لازم را به ورزش همگانی اختصاص نمی‌دهند و بیشتر برنامه‌سازی مختص ورزش‌های قهرمانی و حرفه‌ای است (غفوری و همکاران، ۱۳۸۶، ۵۱). نتایج تحقیقات بالا همسو با نتایج با پژوهش حاضر نشان‌دهنده تأثیر مثبت رسانه‌های گروهی بر ورزش همگانی دارد، هر چند برخی تحقیقات، رسانه‌ها را به اندازه کافی مروج ورزش همگانی ندانسته‌اند. بر اساس یافته‌های این پژوهش از مهم‌ترین نقاط ضعف شناخته شده ورزش

همان‌طور که در جدول ۴، مشاهده می‌گردد مهم‌ترین فرصت‌های ورزش همگانی شامل؛ تأکید پزشکان بر نقش ورزش در سلامتی جامعه، کم‌هزینه بودن ورزش همگانی و وجود فضاهای طبیعی مناسب در کشور می‌باشد و از بااهمیت‌ترین تهدیدهای ورزش همگانی می‌توان به تغییر روش زندگی مردم (سبک غیرفعال)، کاهش ساعات اوقات فراغت به دلیل مشکلات معیشتی و پایین بودن آگاهی جامعه نسبت به فواید فعالیت‌های بدنی و زیان‌های کم‌تحرکی اشاره نمود.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش نشان داده شد در ارتباط با عوامل درونی، رتبه مربوط به نقاط قوت بالاتر از نقاط ضعف ورزش همگانی کشور می‌باشد. همچنین در عوامل بیرونی مشاهده می‌شود که تهدیدات ورزش همگانی کشور دارای رتبه و میانگین بالاتری نسبت فرصت‌های ورزش همگانی کشور می‌باشند. در نتیجه این استراتژی‌ها، بر اساس تجزیه و تحلیل مدل SWOT، در موقعیت استراتژی ST، قرار می‌گیرند. غفرانی (۱۳۸۸) عنوان داشته است سازمان‌ها در اجرای استراتژی‌های ST می‌کوشند تا با استفاده از نقاط قوت داخلی خود برای جلوگیری از تأثیر منفی تهدیدات خارجی بر سازمان سازوکارهایی را در پیش بگیرند (غفرانی و همکاران، ۱۳۸۸، ۱۳۱). بر اساس یافته‌های این پژوهش بالاترین رتبه در نقاط قوت ورزش همگانی، وجود فدراسیون ورزش همگانی در کشور مشخص شده است وجود یک سازمان با ساختار و برنامه و استراتژی مشخص می‌تواند زمینه رشد اهداف آن سازمان را به وجود آورد، استرادیو^۱ (۲۰۰۹) عنوان داشته است سازمان‌های ورزشی ملی مسئول موفقیت آن رشته ورزشی در سطح بالا می‌باشند (استرادیو، ۲۰۰۹، ۱۳)، گولد^۲ (۱۹۹۹) در پژوهش خود نشان داده است که موسسه ورزشی استرالیا و کمیسیون ورزش استرالیا عامل اصلی موفقیت و توسعه ورزش این کشور می‌باشند (گولد، ۱۹۹۹، ۳۷۱) و همچنین در ارتباط

3. Kirke
4. Abioye

1. Sotiriadou
2. Gould

جسمی و روحی یاد می نماید (مول و همکاران، ۲۰۰۵، ۲۳). همچنین نتایج تحقیقات آرداهان^۱ (۲۰۱۲) در ارتباط با مزیت های ورزش همگانی و تفریحی نشان می دهد که رابطه معناداری بین رضایت زندگی و هوش عاطفی افراد شرکت کننده در ورزش در مکان های رو باز وجود دارد و در مقایسه این افراد، از رضایت زندگی بیشتری نسبت به اشخاص غیر فعال برخوردارند (آرداهان، ۲۰۱۲، ۴). از دیگر فرصت های شناخته شده در این تحقیق کم هزینه بودن ورزش همگانی نسبت به سایر ورزش ها می باشد. تقوی تکیار (۱۳۸۵) در تحقیقی با عنوان «بررسی وضعیت اجتماعی- اقتصادی و انگیزه های شرکت کنندگان در ورزش همگانی»، کم هزینه بودن و تشویق اعضای خانواده را از دلایل اصلی شرکت در ورزش های همگانی عنوان کرد (تکیار، ۱۳۸۵، ۵۴). وجود فضاهای طبیعی مناسب در کشور و افزایش شمار دانش آموختگان رشته تربیت بدنی در کشور از دیگر فرصت های شناخته در این پژوهش برای ورزش همگانی کشور می باشد، در این رابطه رضائیان (۱۳۸۷) نیروی انسانی و متخصصان را گرانبها ترین منابع در سازمان برای شکوفا سازی استعداد ها و دستیابی به عملکرد عالی بر شمرده است (رضائیان، ۱۳۸۷، ۴۲) که نتایج پژوهش حاضر را مورد تایید قرار می دهد. بر اساس یافته های این پژوهش، مهم ترین تهدید اشاره شده تغییر روش زندگی مردم (رواج زندگی غیر فعال) می باشد. تحولات تکنولوژیک علاوه بر تأثیر بر ذوق، سلیقه و نیاز ارتباطی، گذراندن اوقات فراغت افراد را نیز تحت تأثیر قرار داده است. دو فرآیند رسانه ای شدن و خانگی شدن توصیف کننده گذران بخش عمده ای از فراغت جوانان در جوامع مدرن است (رنگولد، ۱۹۹۳، ۸۶). در این ارتباط نتایج تحقیق استرید (۲۰۰۲) به نقل از شعبانی و همکاران (۱۳۹۰) در کشور نروژ نشان می دهد که نوجوانان و جوانان بیشتر وقت خود را صرف فعالیت های غیر حرکتی از قبیل تماشای تلویزیون، ویدئو و بازیهای رایانه ای می کنند و کمتر به فعالیت های جسمانی منظم می پردازند (شعبانی و

همگانی کشور، عدم بهره گیری از نیروهای متخصص و کارشناس و کمبود بودجه ورزش همگانی کشور می باشد، تسلیمی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهش خود در رابطه با نیروی انسانی داوطلب عنوان داشته اند در کشور ما علی رغم اینکه مردم در بسیاری از رویدادهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی حضور داوطلبانه چشمگیری دارند، هنوز هیچ سازمانی مسئولیت مدیریت، جذب و حفظ داوطلبان را برعهده ندارد. این امر در ورزش، به ویژه ورزش همگانی که طیف وسیعی از افراد را شامل می شود و غالباً با مشکل کمبود نیروی انسانی مواجه است، بسیار تجلی دارد (تسلیمی و همکاران، ۱۳۸۹، ۱۱۳). تندنویس (۱۳۸۴) در پژوهش خود در ارتباط با توسعه ورزش همگانی تربیت نیروی انسانی مجرب و بودجه ورزش همگانی را در توسعه ورزش همگانی با اهمیت شناخته است (تندنویس، ۱۳۸۴، ۱). همچنین رضوی (۱۳۸۳) در ارتباط با بودجه و منابع مالی در کشور عنوان می دارد میزان سرمایه گذاری دولت در بخش ورزشی، متناسب با رشد جمعیت جامعه و متقاضیان ورزش نمی باشد (رضوی، ۱۳۸۳، ۵) که با نتایج تحقیق حاضر همسو می باشد. از دیگر نقاط ضعف ورزش همگانی فقدان برنامه مدون و مشخص در خصوص ورزش همگانی می باشد کایرک، (۲۰۰۴) در رابطه اهمیت برنامه ریزی در ورزش عنوان نموده است ساختار ورزشی هر کشور باید منسجم و مشخص باشد و فعالیتها و اهدافی را که در حال انجام و پیگیری هستند باید از استحکام و دلیل منطقی برخوردار باشد در ساختار و سازمان برنامه های ورزش یک کشور میزان اهمیت فعالیتها، هدفها، برنامه ریزی ها، تشکیلات و ... باید واضح باشد (کایرک، ۲۰۰۴، ۱۸۵). از مهم ترین فرصت های شناخته شده این پژوهش نقش سلامتی افراد و پیشگیری از بیماری ها و مرگ های زود رس می باشد که این نتایج با یافته های پژوهش شعبانی (۱۳۹۰)، واحد (۱۳۸۸)، غفرانی (۱۳۸۷) در رابطه با نقش سلامتی ورزش همگانی در بین جامعه همخوانی دارد (شعبانی، ۱۳۹۰، ۲۶ و واحد، ۱۳۸۸، ۲۲ و غفرانی، ۱۳۸۸، ۱۰۷). همسو با نتایج این پژوهش مول و همکاران (۲۰۰۵) از ورزش همگانی به عنوان یک ضرورت در امر سلامت

قوت سازمان برای جلوگیری و مواجهه با تهدیدها می‌باشد، استفاده نماید و در این امر فدراسیون و معاونت ورزش همگانی وزارت ورزش و جوانان و شهرداری های کشور می‌توانند پیش رو باشند و با بکارگیری و استفاده از استراتژی هایی مانند تبلیغات رسانه ای، افزایش مکان های عمومی ورزش مثل پایگاه های ورزش صبحگاهی، ایجاد فرصت های برای ورزش بانوان، استفاده از کارشناسان ورزش و ارتقاء فرهنگ ورزش در کشور، در جهت توسعه ورزش همگانی در کشور استفاده و سبک زندگی مردم را از شیوه غیرفعال به سمت سبک فعال و متحرک تشویق نمود.

همکاران، ۱۳۹۰، ۱۳). از تهدید های ورزش همگانی در این پژوهش می‌توان به پایین بودن آگاهی جامعه نسبت به فواید فعالیت های بدنی و زیان های کم تحرکی، افزایش شهرنشینی و کاهش سرانه فضای ورزشی در دسترس شهرها اشاره نمود. در ارتباط با تهدید کاهش سرانه ورزشی پژوهش غفوری (۱۳۸۶) نشان داد سطح استانداردهای جهانی ۴٫۵ متر مربع است، در صورتیکه در کشور ما سرانه ورزشی ۴۹ سانتی متر مربع می‌باشد (غفوری، ۱۳۸۶، ۵). در نهایت بر اساس یافته های به دست آمده در این پژوهش پیشنهاد می‌گردد، ورزش همگانی کشور که در موقعیت استراتژی رقابتی (ST) قرار داشته از راهبردهایی که از نقاط

منابع

- تسلیمی زهرا (۱۳۸۹). نقش نهضت داوطلبی در توسعه ورزش شهروندی تهران. دومین همایش ملی توسعه ورزش شهروندی، تهران، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۸ و ۹ خرداد، ص: ۱۱۳.
- تقوی تکیار سید امید (۱۳۸۵). بررسی وضعیت اجتماعی - اقتصادی و انگیزه های شرکت کنندگان در ورزش همگانی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، ص: ۴۳-۵۸.
- تندنویس فریدون، خاکی آفرینش، مظفری سید امیراحمد (۱۳۸۴). "مقایسه دیدگاه های اعضای هیات علمی، مربیان، ورزشکاران و مدیران در مورد چگونگی توسعه ورزش همگانی". نشریه علوم حرکتی و ورزش، شماره ۳ (۵): ۲۲-۱.
- خزاعی سعید (۱۳۸۴). "روش های مطالعات آینده پژوهی". آینده پژوهی علوم و فناوری دفاعی، شماره ۱۲: ۱۳-۱.
- رضائیان علی (۱۳۸۷). مبانی سازمان و مدیریت. چاپ دوازدهم، انتشارات سمت. ص: ۴۲-۴۴.
- رضوی محمدحسین (۱۳۸۳). "افزایش کارایی با سیاست خصوصی سازی در ورزش". حرکت، شماره ۲۳: ۲۲-۵.
- سمیع نیا مونا، پیمانی زاده حسین، جوادی پور محمد (۱۳۹۲). "آسیب شناسی راهبردی ورزش همگانی در ایران و ارائه راهکارهای توسعه بر اساس مدل SWOT". مدیریت ورزش پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۲۰: ۲۳۸-۲۲۱.
- شعبانی عباس، غفوری فرزاد، هنری حبیب. (۱۳۹۰). "بررسی چالش های ورزش همگانی در ایران". مجله مدیریت ورزش پژوهش در علوم ورزشی، ۱۰: ۲۶-۱۳.
- غفرانی محسن (۱۳۸۷). طراحی و تدوین استراتژی توسعه ورزش قهرمانی و همگانی استان سیستان بلوچستان. رساله دکتری، دانشگاه تهران، ص: ۳۵-۲۳.
- غفرانی محسن، گودرزی محمود، سجادی سیدنصرالله، جلالی فراهانی مجید، مقرنسی مهدی (۱۳۸۸). "طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش همگانی استان سیستان و بلوچستان". نشریه حرکت، ۳۹: ۱۳۱-۱۰۷.
- غفوری، فرزاد؛ رحمان سرشت، حسین؛ کوزه چیان، هاشم؛ احسانی، محمد. (۱۳۸۳). "نقش و جایگاه تقاضای اجتماعی در جهت گیری راهبردهای ورزش". نشریه حرکت، شماره ۲۵: ۱۹-۵.
- غفوری فرزاد، هنرور افشار، هنری حبیب، علی منیره. (۱۳۸۶). مطالعه انواع ورزش های همگانی و تفریحات مطلوب جامعه و ارائه مدل برای برنامه ریزی های آینده. طرح پژوهشی سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، ۷۲-۵۱.

- قره محمدعلی (۱۳۸۳). بررسی وضعیت ورزش همگانی ایران و مقایسه آن با چند کشور منتخب جهان. رساله دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تربیت معلم تهران، صص: ۲۸-۳۲.
- مظفری احمد (۱۳۹۳). چالش های آینده مدیریت ورزش کشور در ارتباط با طرح نظام جامع ورزش. سومین همایش ملی ورزش برای همه، دانشگاه آزاد اسلامی زنجان، اردیبهشت ۱۳۹۳، صص: ۶۷-۶۹.
- مهدویان مشهدی مریم (۱۳۸۷). مقایسه وضع موجود و مطلوب نقش رسانه های گروهی در ورزش بانوان. مقاله اولین همایش ملی مدیریت ورزشی دانشگاه شمال، صص: ۲۴-۲۶.
- مهدی زاده عباس، طالب پور مهدی، فتحی مهرداد (۱۳۹۳). "بررسی وضعیت گردشگری ورزشی در شهر مشهد بر اساس تحلیل SWOT". پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال دوم، شماره ۴: ۲۳-۳۶.
- واحد وحید (۱۳۸۸). بررسی استراتژی ها و راهبرد های ورزش همگانی در استان اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد، ۸۵-۸۳.
- Abioye, A., Hajifathalian, K., Danaei, G., (2013). "Do mass media campaigns improve physical activity". A systematic review and meta-analysis. Archives of Public Health, 1(10), 18-29.
- Ardahan, Faik., (2012). "Life satisfaction and emotional intelligence of participants/nonparticipants in outdoor sports". Turkey case, Procedia – Social and Behavioral Sciences 62 (2012) 4 – 11, Available online at www.sciencedirect.com.
- Collins, M. F., (2002). "Sport for all as a multifaceted product of domestic and international influences". Sport Health, 25(2), 26-30.
- Gould, D., Guinan, D., Greenleaf, C., Medbery, R., Peterson, K., (1999). "Factors affecting Olympic performance: Perception of athletes and coaches from more and less successful teams". The Sport Psychologist, 13. 371-394.
- Green, M., (2005). Integration macro_ and meso_level approaches: "A comparative analysis of elite sport development in Australia, Canada and the United Kingdom". European Sport Management Quarterly, 5, 142-166.
- Kirke, D., (2004). "Framing quality physical education: The elite sport model or sport education". Physical Education and Sport Pedagogy. Vol.9.no 2. 185-195.
- Kung, S. P., Taylor, Peter. (2014). "the use of public sports facilities by the disabled in England". Sport Management Review 17 (2014) 8–22. Contents lists available at Science Direct.
- Lina, S., Ruixue, C., (2012). "Research Status on Equalization of Public Sports Service for Nationwide Fitness in Hebei". 2012 International Conference on Solid State Devices and Materials Science, Available online at www.sciencedirect.com, Physics Procedia 25 (2012) 2298 – 2303.
- Mull, R. F., Kathryn, G., Bayless, Craig, M., Ross Lynn, M., (2005). "Recreational Sport management". Human Kinetics, 4th edition, pp: 23-35.
- Rheingold, H., (1993). "The virtual Community: Homesteading on the electronic frontier Reading". MA: Addison – Wesley, pp: 86-91.
- Sotiriadou, K., Shillbury, D., (2009). "Australian elite athlete development: An organizational perspective". Sport Management Review, 8 (6) , 13-27.